

Чому в українських аптеках не фасують ліки?

В Україні лікарські засоби продаються лише в промисловій упаковці. І поки в розвинених країнах думають, як найкраще автоматизувати процеси аптечної фасовки (зокрема, готового лікарського засобу з великої заводської упаковки (hospital packaging чи in bulk) у стандартизовані індивідуальні упаковки для кожного конкретного пацієнта), в Україні така практика взагалі відсутня.

Почнемо з належного відпуску ліків, що стосується доставки препарату визначеному пацієнту в необхідній дозі та кількості, в упаковці, що підтримує прийнятну ефективність та якість протягом зазначеного періоду. Ця практика є ключовим етапом для ефективного лікування. І хоча раціональна медикаментозна терапія вимагає узгоджених зусиль усіх медичних працівників, роль фармацевтичного фахівця величезна.

Головна відповідальність фармацевтів полягає у зберіганні, розподілі та підтримці якості відпущених ліків. Сьогодні ж акцент зміщується на надання рекомендацій лікарям та іншим медичним працівникам з приводу медикаментозної терапії, консультування пацієнтів щодо ліків та контролю за їх застосуванням. Адже саме аптечні спеціалісти є тим важливим ланцюгом між лікарем, який виписує рецепт, і пацієнтом, який вживає ліки.

При цьому в Україні, як і в інших країнах, що розвиваються, поширена практика нераціонального розподілу ліків. Так, відпуск лікарських засобів рецептурної групи відмічається у неповних чи надмірних дозах та без рецепта, відсутність консультацій для пацієнтів, неповне складання та реєстрація рецептів (так звані папірці від руки), а також стягування з пацієнтів невинувато високих цін на відпущені ліки – це лише деякі практики, що відображають ірраціональний відпуск лікарських засобів.

І в цьому випадку саме індивідуальне фасування, яке настільки поширене в світі, дозволить українцям відчувати покращення щодо доступності, ефективності та раціональності лікування.

Проте раціональне застосування лікарських засобів є складною проблемою, що вимагає головним чином комплексної взаємодії лікарів, що виписують рецепти, аптечних працівників та користувачів та/або пацієнтів. Вона може навіть поширюватися на рівень адміністраторів охорони здоров'я та осіб, що розробляють політику, наприклад, у питаннях, пов'язаних із розробкою переліку основних лікарських засобів та покращенням доступності ліків.

Відпуск належить до процесу приготування ліків та їх розповсюдження серед користувачів з наданням відповідної інформації, консультування та подальших дій. Він може базуватися на рецепті або усному запиті користувачів (пацієнтів або постачальників медичних послуг) залежно від типу ліків, що відпускаються.

Процес відпуску включає правильну інтерпретацію рецепта або усного запиту, точну підготовку та маркування лікарських засобів із наданням відповідної інформації та подальшими діями.

Відтак ліки слід розподіляти безпечно та гігієнічно, переконуючись, що пацієнт або постачальник послуг розуміє цінність прийому конкретних ліків за певними показаннями.

Хороший спосіб зменшити час видачі та знизити ризик потенційних помилок – це розфасувати та маркувати загальнозживані ліки. Інший спосіб запобігти помилкам персоналу – організувати

роботу таким чином, щоб у процесі відпуску кожного рецепта брало участь більше однієї особи.

Аптечні працівники, які беруть участь у відпуску ліків, потребують інформації про препарати, щоб бути в курсі дій, пов'язаних із лікарськими засобами, та надавати таку інформацію пацієнтам, іншим медичним працівникам та широкій громадськості.

Відсутність у пацієнтів знань та інформації про ліки, які вони приймають, призводить до неправильного їх використання, що, у свою чергу, є причиною втрати ефективності або виникнення побічних ефектів. Навички спілкування дуже важливі для працівників аптеки, що комунікують з пацієнтами або медичними працівниками, щоб ефективно та чітко передавати відповідну інформацію про ліки, що можна зробити усно та/або в письмовій формі.

Основним обов'язком фармацевта є перевірка рецептів лікарів перед тим, як відпускати ліки пацієнтам, щоб переконатися, що хворі не отримують неправильних препаратів або приймають невідповідну дозу.

Бо відпуск «неправильних» ліків або надання помилкових інструкцій щодо застосування може мати серйозні наслідки для пацієнтів, у тому числі й летальні. Фармацевти також надають інформацію про побічні ефекти, застерігають від дій, які можуть бути небезпечними під час використання пацієнтом ліків, зокрема, таких як споживання алкоголю тощо.

І ще. Вимоги до приміщень, упаковки, лікарських засобів та кваліфікації фахівця мають бути чітко регламентовані законодавчо.

Як відомо, світові витрати на охорону здоров'я щороку зростають. Видатки на ліки та вирішення проблем, пов'язаних з лікарськими засобами, продовжують збільшуватися. Висока поширеність помилок у лікуванні та неналежне призначення є основними проблемами в системах охорони здоров'я, проте їм можна запобігти.

Як результат, фармацевти можуть мати значний вплив на зменшення витрат на охорону здоров'я, оскільки у них є знання для виявлення, усунення та запобігання помилкам у лікуванні.

Так, сьогодні всі ліки в Україні надходять від фармацевтичних компаній у стандартизованих дозах та розфасованих формах, що значно підвищує вартість препаратів, а також унеможливує відпуск індивідуалізованої кількості лікарського засобу для конкретного пацієнта.

При цьому аптечне виготовлення ліків в Україні сьогодні практично зникає. Так, з понад 20 тис. аптек лише близько 400 займаються виготовленням препаратів. Адже це, з одного боку, нерентабельно для аптеки, з іншого – відсутність культури виписування рецептів лікарями. Адже саме індивідуальне аптечне фасування може дозволити не лише зробити лікування пацієнтів економічно раціональнішим, а й контролювати клінічну доцільність застосування та виписування лікарських засобів.

Підготовлено ТОВ «Медікс Груп»